

A polgári nemzetállamok kialakulása, gazdaság és társadalom a 19. század második felében Európában

Újkori egyetemes történelem előadás II., III. évfolyam

BTTR272OMA, BTTR2720BA

Tételsor és kollokviumi irodalomjegyzék

Oktató: Dr. habil. Prepuk Anikó, egyetemi docens

Az előadás Európa gazdasági és társadalmi folyamataival, a polgári nemzeti átalakulás kérdéseivel és a nemzetközi diplomácia történetével foglalkozik a 19. század második felében. Áttekinti az angol, a francia, a német és az orosz gazdaság átalakulását és a társadalom modernizációját. Egy-egy előadás keretében elemzi a korszak négy nagy eszmerendszerét, a liberalizmus, a konzervativizmus, a nacionalizmus és a szocializmus irányzatait. Érinti Nagy-Britannia, Franciaország, Németország és Oroszország bel- és külpolitikájának fő tendenciáit, a nemzetközi diplomáciában való részvételét.

1. Nagy-Britannia gazdasága a 19. század második felében
2. Franciaország gazdasága a 19. század második felében
3. A német ipari forradalom
4. Kísérlet az orosz gazdaság modernizációjára
5. Nyugat-Európa társadalma az ipari forradalom korszakában: nemesség, középosztályok, munkásság és a parasztság
6. A liberális eszmerendszer sajátosságai és képviselői: J. Bentham, J. S. Mill, B. Constant, Tocqueville
7. A konzervatív eszmerendszer fejlődése és képviselői: E. Burke, De Bonald, B. Disraeli, A. Gobineau
8. A polgári nemzetek kialakulásának regionális sajátosságai Európában
9. A szocializmus elméleti irányzatai és politikai szervezetei
10. Nagy-Britannia bel- és külpolitikája a 19. század második felében (1850-1914)
11. Franciaország bel- és külpolitikája a Második Császárság és a Harmadik Köztársaság korában (1851-1914)
12. A német egység megvalósulása és a Német Császárság bel- és külpolitikája (1850–1890)
13. Oroszország bel- és külpolitikája a 19. század második felében (1855–1914)

Kötelező irodalom

Bayer József: *A politikai gondolkodás története*. Bp., Osiris, 1998. 175-187., 191-195., 207-214., 223-246., 290-324.

Berend T. Iván - Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században*. Bp., Gondolat, 1987. 89-197., 247-298., 507-582.

Cameron, Rondo: *A világgazdaság rövid története*. Bp., Maecenas, 1994.

Crouzet, F.: A brit nagyiparosok társadalmi eredete az ipari forradalom korszakában. *Történelmi szemle*, 1981/2.

- Diederiks-Lindblad-Noordam-Quispel-deVries-Vries: *Nyugat-európai gazdaság és társadalomtörténet*. Bp., Osiris, 1995. 160-191., 271-305.
- Diószegi István: *Üllő és kalapács. Nemzetiségi politika Európában a 19. században*. Bp., Magyarságkutató Intézet, 1991.
- Gerschrenkron, Alexander: Gazdasági elmaradottság történelmi távlatból. In: Uő: *Gazdasági elmaradottság történelmi távlatból*. Bp., Gondolat, 1984. 35-68.
- Gyáni Gábor: Úri kapitalizmus és a vállalkozók. Vita a XIX. századi angol elitről. *Valóság*, 1991/12. 39-44.
- Kaelble, H.: Hosszú távú változások a gazdasági elit kiválogatódásában. In: *A vállalkozó. Történeti-szociológiai válogatás*. Szerk. Lengyel György. (Szociológiai füzetek 28.) Bp., 1982. 75-103.
- Mayer, A. J.: Az uralkodó osztályok Európában (A burzsoázia behódol). In: „*Változás és folytonosság*”. *Tanulmányok Európa XIX. századi társadalmáról*. Szerk. Gyáni Gábor. Debrecen, KLTE, 1992. 13-33.
- Rostow, W. W.: A gazdasági növekedés szakaszai. In: *Bevezetés a gazdaságtörténet irodalmába*. Szerk. Csató Tamás, Bp., 1985.
- Vadász Sándor: *19. századi egyetemes történelem, 1789-1914*. Bp., Korona, 2005. 130-155., 176-203., 235-273., 498-536.
- Wallerstein, Immanuel: *A modern világgazdasági rendszer kialakulása*. Bp., Gondolat, 1983. 673-697.